



ΠΩΣ ΣΥΝΟΜΙΛΟΥΜΕ ΜΕ ΤΟΝ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟ;

Δύο κείμενα του Δημήτρη Γκιούλου και του Βασίλη Νούλα

[12 Μαρτίου, 2026](#)

ΠΩΣ ΣΥΝΟΜΙΛΟΥΜΕ ΜΕ ΤΟΝ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟ;

Δύο κείμενα του Δημήτρη Γκιούλου και του Βασίλη Νούλα

Μετά το πρόσφατο αφιέρωμα του Parallaxi, «Μοιάζει όντως η σημερινή εποχή με το Μεσοπόλεμο;» (9/11/25), όπου ιστορικοί αναφέρθηκαν σε γεγονότα, πρόσωπα και καθεστώτα, η Θράκα κάνει ένα παρόμοιο αφιέρωμα όπου πανεπιστημιακοί, κριτικοί, λογοτέχνες και καλλιτέχνες εξετάζουν το ίδιο θέμα από πολιτισμική σκοπιά.

Θυμίζουμε πως, εκτός από τις τεράστιες μηντιακές και τεχνολογικές αλλαγές, ο Μεσοπόλεμος περιλάμβανε σημαντικά καλλιτεχνικά κινήματα (π. χ. γαλλικός υπερρεαλισμός, ελβετικό νταντά, σοβιετικός κονστρουκτιβισμός, γερμανική Βαϊμάρη, ιταλικός φουτουρισμός, αμερικανική αναγέννηση του Χάρλεμ, μεξικανική τοιχογραφία, βρετανικός μοντερνισμός, μεσογειακός κλασικισμός) καθώς και φιλοσοφικά ρεύματα (π. χ. πρώιμος υπαρξισμός, λογικός θετικισμός, δυτικός μαρξισμός, σχολή Φρανκφούρτης, αναλυτική φιλοσοφία, πολιτισμικός πεσιμισμός). Στο πλαίσιο αυτό, θα είχε ενδιαφέρον να εξετάσουμε με ποιους τρόπους η λογοτεχνία, η τέχνη και η σκέψη του 21ου αιώνα συνομιλούν με αυτά τα κινήματα και ρεύματα.

Το αφιέρωμα επιμελούνται οι Βασίλης Λαμπρόπουλος, Ομότιμος Καθηγητής της Νεοελληνικής Έδρας Κ. Π. Καβάφη στο Πανεπιστήμιο του Michigan και η Αθηνά Ρώσσογλου, ερευνήτρια και ιστορικός.

Στο ενδέκατο μέρος του αφιερώματος παρουσιάζεται κείμενα του Δημήτρη Γκιούλου, συγγραφέα, μεταφραστή και ιστορικού, και του Βασίλη Νούλα, σκηνοθέτη, ποιητή και εικαστικού καλλιτέχνη”.



Harlequin's Carnival by Joan Miro

Ο διαρκής Μεσοπόλεμος ή I can't believe this is the life I protected with a face mask in 2020

Γράφει ο Δημήτρης Γκιούλος

Η φράση τρεντάρει τις τελευταίες μέρες, μετά και την αμερικανοϊσραηλινή εισβολή στο Ιράν. Ενώ ο Φουκουγιάμα προφήτευσε το τέλος της Ιστορίας μέσα σε ένα φιλελεύθερο ντελίριο, ο 21ος αιώνας είχε άλλα σχέδια. Από την 11η Σεπτεμβρίου και τον υποτιθέμενο πόλεμο απέναντι στην τρομοκρατία, έως την οικονομική κατάρρευση του 2008 και τον δικό μας Δεκέμβρη, με όσα έφερε και πήρε αυτός, η πραγματικότητα χλεύαζε διαρκώς την υποτιθέμενη οικουμενική γαλήνη. Οι κρίσεις αυτές όμως δεν ήταν παρά το προοίμιο για όλα όσα θα ακολουθούσαν.

Και πράγματι, υπακούσαμε στις εντολές, κλειστήκαμε στους τέσσερις τοίχους, αναπνεύσαμε μέσα από υφασμάτινα φίλτρα προσδοκώντας την πολυπόθητη επιστροφή στην κανονικότητα, είδαμε να μας κυβερνούν με ΠΝΠ, βιώσαμε καταστολή, ανθρώπους να πεθαίνουν γιατί δεν υπήρχαν αρκετές ΜΕΘ, χειροκροτήσαμε υγειονομικούς στα μπαλκόνια και είπαμε πως θα λογαριαστούμε μετά. Κι ας μην μιλήσουμε για αυτό το μετά.

Βγήκαμε έξω για να αντικρίσουμε μια καθημερινότητα όπου τα τρένα εξαϋλώνουν 57 ανθρώπους γιατί δεν υπάρχει τηλεδιοίκηση αξίας 30.000€, είδαμε να μας πνίγουν τον

χειμώνα, να μας καίνε το καλοκαίρι, είδαμε δεκάδες περιφερειακούς πολέμους και μια γενοκτονία στις οθόνες μας, την ώρα που τα κινητά μας παρακολουθούνται κι ο αλγόριθμος λειτουργεί αναπαράγοντας αφηγήματα που εξυπηρετούν συγκεκριμένα συμφέροντα. Την ίδια ώρα, σαν φάρσα και ως τραγωδία, ο φασισμός ανασυντάσσεται ανενόχλητος στους δρόμους και τα κοινοβούλια.

Βιώνουμε έναν διαρκή Μεσοπόλεμο. Σκρολάρουμε καταπίνοντας μια συνεχή θλίψη που δεν προλαβαίνει να χωνευτεί. Το doomscrolling μας εγκλωβίζει σε μια λούπα όπου το πένθος ακυρώνεται στο επόμενο δευτερόλεπτο, στο επόμενο χαζό reel, όπου η επίπλαστη χαρά της οθόνης βιάζει διαρκώς τη φρίκη της πραγματικότητας. Αυτό είναι το σύγχρονο Νταντά που μας έτυχε. Οι ντανταϊστές του ιστορικού Μεσοπολέμου έφτιαχναν παράλογα κολάζ γιατί αδυνατούσαν να νοηματοδοτήσουν τη σφαγή στα χαρακώματα. Εδώ συμβαίνει, κατά κάποιον τρόπο, το ανάποδο. Το παράλογο αυτό κολάζ μάς μουδιάζει, μας αποπροσανατολίζει με τον ίδιο τρόπο που προειδοποιούσε ο Μπένγιαμιν για τα απανωτά σοκ της νεωτερικότητας, μόνο που τώρα το σοκ το κρατάμε διαρκώς στην παλάμη μας.

Σε αυτή την παράνοια, ρόλος της λογοτεχνίας δεν είναι να λειτουργεί εξίσου αποπροσανατολιστικά. Εδώ επιστρέφουν στη σκέψη μου οι Σημειώσεις. Ο Λεοντάρης κι η παρέα του δεν πανηγύρισαν καμία μεταπολεμική ανοικοδόμηση. Στάθηκαν στα συντρίμια, φόρεσαν την ήττα και δεν ξεπουλήθηκαν στην υπόσχεση καμιάς ευμάρειας. Είμαστε Μεσοπόλεμος και τα περιθώρια στενεύουν. Όπως έλεγε ο Λεοντάρης, μόνο με την οδύνη εγγυόμαστε την ύπαρξή μας.

Πάνω στο χείλος του γκρεμού οι δρόμοι είναι δύο. Να χορέψεις ή να σκοτωθείς. Στον 21ο αιώνα μάλλον πρέπει να τα κάνουμε και τα δύο ταυτόχρονα. Εκείνη η μάσκα που φορέσαμε το 2020, αλλάζει πια χρήση. Γίνεται η επιλογή να μην αναπνεύσουμε τη νέα κανονικότητα. Χωρίς επαναστατικά κλισέ και ηρωικές πτώσεις, αφού είμαστε Μεσοπόλεμος, τουλάχιστον ας διαλέξουμε εμείς τη μουσική για τον χορό που θα σκοτωθούμε.



Ο Δημήτρης Γκιούλος είναι συγγραφέας, μεταφραστής και ιστορικός. Σπούδασε Μαθηματικά, Μετάφραση, Ευρωπαϊκό Πολιτισμό, ενώ ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές σπουδές του στη Δημόσια Ιστορία, Ποιήματά του έχουν μεταφραστεί στα γερμανικά, τα φινλανδικά, τα πολωνικά και τα αραβικά. Η τρίτη προσωπική ποιητική συλλογή του θα κυκλοφορήσει εντός του 2026.



The_Elephant_Celebes by Max Ernst_1921

Η κρυφή γοητεία του Μεσοπολέμου

Γράφει ο Βασίλης Νούλας

Είμαι παιδί της Μεταπολίτευσης. Μεγάλωσα στην Αθήνα της δεκαετίας του '80 σε μια μεσοαστική οικογένεια. Φοιτητής πια, στη δεκαετία του '90, θυμάμαι να οικτρώ τη γενιά μου που δεν αξιώθηκε να ζήσει μια καταστροφή, έναν πόλεμο, κάποιο κοσμοϊστορικό γεγονός που θα με έβγαζε από τη χαύνωση της ειρήνης και της ευημερίας. Οι

περιστάσεις κάνουν τους ήρωες, και η εποχή έμοιαζε για πάντα αντι- ηρωική και βολεμένη. Ακόμα και οι μεγάλες πτώσεις –του τείχους στο Βερολίνο, ή των δίδυμων πύργων στη Νέα Υόρκη- συνέβαιναν μακριά, αλλού, τα βλέπαμε στην τηλεόραση, οι επιπτώσεις δεν ήταν άμεσα ορατές στο καθημερινό επίπεδο. Το εντόπιο γραμμικό αφήγημα της προόδου, μονότονο και αδιάφορο, έμοιαζε να συνεχίζει αδιάλειπτα και να κορυφώνει μάλιστα με τους Ολυμπιακούς του 2004.

Κι ύστερα έρχεται ξαφνικά η άνοιξη μες στον χειμώνα. Η Αθήνα σείεται και καίγεται, έχεις την αίσθηση ότι όλοι είναι στους δρόμους, μια εξέγερση συμβαίνει στο εδώ και τώρα. Την θρυαλλίδα πυροδότησε η δολοφονία του Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου τον Δεκέμβριο του 2008. Κάπου εδώ γίνεται μια ρωγμή στο συνεχές της Μεταπολίτευσης, και ξεκινάει μια νέα εποχή των άκρων, το φάντασμα του δικού μας Μεσοπολέμου.

Ποιο είναι το φαντασιακό του Μεσοπολέμου; Ταραγμένοι καιροί, φορτισμένη πάλη δυνάμεων και ιδεολογιών, παρατεταμένη κρίση, χρεοκοπία και ευθραυστότητα που επιτρέπουν την πίστη ότι όλα είναι δυνατά, ότι οφείλουμε να διεκδικήσουμε έναν άλλο δρόμο. Η Αριστερά (ή, καλύτερα, οι διάφορες Αριστερές) είναι θαλερή, κραταιά, δίνει νόημα στους αγώνες και προσφέρει ορίζοντα. Η άνθιση των τεχνών και των γραμμάτων είναι εκπληκτική. Τρέφεται από τις εντάσεις του παρόντος και την ανοιχτότητα του μέλλοντος. Οι παρεκκλίσεις, οι μη κανονικότητες, οι εκκεντρικότητες επέχουν θέση κανόνα.

Στη δεκαετία του 2010, στην Ελλάδα, σαν διαδοχικές εκρήξεις στο κακοφορμισμένο κουφάρι της Μεταπολίτευσης σκάνε η οικονομική κρίση, τα μνημόνια, οι πολιτειακές κρίσεις, οι διαδηλώσεις, η μεγαλειώδης πορεία και η προβοκάτσια της Marfin, το κίνημα των πλατειών, οι καταλήψεις, οι προσφυγικές κρίσεις, η άνοδος της Χρυσής Αυγής, η πρώτη φορά Αριστερά, το φιάσκο του Δημοψηφίσματος. Μέσα σε αυτό το ελπιδοφόρο πανδαιμόνιο -ελπιδοφόρο γιατί έδωσε χώρο στο αίσθημα της συλλογικότητας και της αλληλεγγύης, και μας πολιτικοποίησε επί της ουσίας κι εν τοις πράγμασι- εμείς συλλογικά προχωρήσαμε στην κατάληψη του Θεάτρου Εμπρός (Κίνηση Μαβίλη, 2011) και διαχειριστήκαμε το καλλιτεχνικό και κοινωνικό της πρόγραμμα για τα πρώτα χρόνια, κι ύστερα την κατάληψη του Green Park στο Πεδίον του Άρεως (2015-2017).

Η τέχνη εκείνης της περιόδου, όπως την έζησα μέσα στις καταλήψεις, στα διαμερίσματα ή στους αυτοδιαχειριζόμενους χώρους τέχνης, ήταν πειραματική, εκρηκτική, δυσανεκτική στο mainstream και το sold out, ανοιχτή σε νέες φόρμες και περιεχόμενα.

Και σήμερα; Όπου νεο-φασιστικές ακροδεξιές και φιλοπόλεμες πολιτικές επελαύνουν σε πλανητικό πλέον επίπεδο; Μπορούμε να κάνουμε μια εκ νέου παραλληλία με το άλλο πρόσωπο του Μεσοπολέμου; Με τα φαντάσματα του Ναζισμού, του Φασισμού, και του φυλετικού μίσους; Είμαστε στον προθάλαμο μιας μεγαλύτερης σύρραξης που θα έρθει να «γιορτάσει» την επέτειο του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου με έναν Τρίτο;

Και αυτή η τρομερή αντιστροφή; Οι Εβραίοι του Μεσοπολέμου που υπέστησαν το ρατσιστικό μίσος και τη μαζική εξολόθρευση να χρησιμεύουν ως έσχατη «νομιμοποίηση» για το Νεο-αποικιακό, ρατσιστικό και γενοκτόνο κράτος-παρία του Ισραήλ!

Και η Αριστερά; Μатаιωμένη, απισχνασμένη, μοιάζει να έχει περάσει πια από το στάδιο της μελαγχολίας σε αυτό της εξάντλησης. Ενώ η τέχνη έχει επιστρέψει σε ασφαλείς, πεπατημένες ατραπούς με ευρεία απήχηση, και τα μεγάλα ιδιωτικά ιδρύματα επιτελούν το έργο της αισθητικοποίησης, του lifestyle και της αδρανοποίησης των όποιων αιχμών.

Δεν χρειάζεται ένα κείμενο να τελειώνει πάντα με κάποιου είδους αισιοδοξία. Τέτοιοι καταναγκασμοί θα θύμιζαν παλαιο κομμουνιστικά τερτίπια μεσοπολεμικών φαντασιώσεων...



Ο Βασίλης Νούλας είναι σκηνοθέτης, ποιητής και εικαστικός καλλιτέχνης με έδρα την Αθήνα. Είναι ιδρυτικό μέλος της ομάδας θεατρικής περφόρμανς Nona Melancholia. Σκηνοθετικές δουλειές του έχουν παρουσιαστεί στο Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, στη Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση, στην Εθνική Λυρική Σκηνή, στο Φεστιβάλ Santarcangelo, στο Φεστιβάλ Δωδώνης, στην Μπιενάλε της Αθήνας, αλλά και σε ανεξάρτητους χώρους τέχνης, διαμερίσματα,

καταλήψεις. Η πρώτη του ταινία μεγάλου μήκους Το θολάμι, συμπαραγωγή με το ΕΚΚ, έκανε πρεμιέρα στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης 2019. Η περφόρμανς ΣΕΜΠΑΣΤΙΑΝ τιμήθηκε με το Βραβείο Επιτελεστικών Τεχνών 2023 από την Ένωση Κριτικών Θεάτρου και Παραστατικών Τεχνών. Ως εικαστικός καλλιτέχνης συνεργάζεται από το 2014 με τον Κώστα Τζημούλη στο κοινό τους πολυθεματικό πρότζεκτ VASKOS. Το έργο του έχει παρουσιαστεί στην Istanbul Biennial, στον οργανισμό NEON, στο Athens Photo Festival, στο ΕΜΣΤ, στο ΗΚW Βερολίνο, κ.α. Από το 2019 συν επιμελείται το πρόγραμμα και τις εκθέσεις του EIGHT/ TO OXTΩ, ενός χώρου στο κέντρο της Αθήνας για έρευνα και καλλιτεχνική πρακτική. Γράφει ποίηση και σύντομα πεζά. Από τις εκδόσεις Γαβριηλίδη έχουν κυκλοφορήσει οι συλλογές: «Η κατασκευή της φωλιάς» (2010), «Οι διακοπές του κυρίου Λούνα» (2012), «Μπενελούξ» (2013), «Από τη μεριά του πάρκου» (2014), και «Θείες» (2017). Η πρόσφατη ποιητική του συλλογή «Χωρίς τίτλο» κυκλοφόρησε το 2025 από τις εκδόσεις Το Ροδακίό.